

Omsorgskontoret
Sofia Lindholm-Åström
Marita Lindblad Johansson
Utbildningskontoret
Klas Lind

2017-03-21

Dnr ON 2014-225
BOU 2017-231
BIN 2017-115
SN 2014-82
KS 2017-279

Omsorgsnämnden
Barn- och ungdomsnämnden
Bildningsnämnden
Socialnämnden
Kommunstyrelsen

Sociala investeringsfonden, medel för implementering av projektet familjelotsens metodkunskap.

Förslag till omsorgsnämndens beslut

1. Omsorgsnämnden överlämnar det förvaltningsgemensamma förslaget till kommunstyrelsen.

Förslag till barn och ungdomsnämndens beslut

1. Barn och ungdomsnämnden överlämnar det förvaltningsgemensamma förslaget till kommunstyrelsen.

Förslag till socialnämndens beslut

1. Socialnämnden överlämnar det förvaltningsgemensamma förslaget till kommunstyrelsen.

Förslag till bildningsnämndens beslut

1. Bildningsnämnden överlämnar det förvaltningsgemensamma förslaget till kommunstyrelsen.

Förslag till kommunstyrelsens beslut

1. Omsorgsnämnden tilldelas 875 000 kronor via sociala investeringsfonden för finansiering av förlängt uppdrag till Leanlink Råd och stöd avseende 3 årsarbetare från 2017-08-01 till och med 2017-12-31.
2. Uppdrag ges till samtliga berörda nämnder att i december 2017 presentera hur respektive förvaltning kommer använda de erfarenheter som dragits från projektet samt hur man gemensamt avser att arbeta vidare utifrån målgruppens behov samt nya metoder.

Ärende

Familjelotsen – Metodutveckling i samverkan - är ett projekt som finansieras genom den sociala investeringsfonden. Projektet har som syfte att hitta vägar för att samordna det stöd som finns för familjer med sammansatta problem där

barn och/eller föräldrar har en neuropsykiatrisk diagnos samt är aktuella inom socialtjänsten. En central komponent i projektet är ett förändrat arbetssätt där socialarbetaren arbetar på familjernas uppdrag med att företräda familjens intressen och på bästa sätt utforma och samordna de insatser de är i behov av. De socialarbetare som arbetat på detta sätt har kallats familjeombud. Projekttiden löper ut 31 juli 2017. FoU har ett uppdrag vad gäller dokumentation, uppföljning och utvärdering av projektet och en avrapportering av utvärderingen kommer att kunna presenteras under våren 2017 och en slutrapport kommer att färdigställas hösten 2017.

För att arbeta fram en förvaltningsövergripande strategi behöver resultaten från utvärderingen inväntas. För att säkerställa att kunskapen från projektet tas tillvara och på bästa sätt överförs till berörda verksamheter föreslås att 3 årsarbetare, familjeombud, till en kostnad av 875 000 kr, får fortsatt anställning under 2017. Uppdraget ska bland annat vara att bistå med sin metodkompetens i ett implementeringsarbete men även att agera som ombud för de familjer som behöver en längre tid för utsluss till andra insatser.

Nämnderna föreslås även att uppdra till respektive förvaltning att i december 2017 presentera hur respektive förvaltning har använt sig av de erfarenheter de dragit från projektet samt hur man gemensamt avser att arbeta vidare utifrån målgruppens behov och nya metoder.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse Sociala investeringsfonden, medel för implementering av projektet familjelotsens metodkunskap.docx

Bakgrund

Familjelotsen – Metodutveckling i samverkan - är ett projekt som finansieras genom den sociala investeringsfonden. Projektet har som syfte att utveckla metoder för att samordna det stöd som finns för familjer med sammansatta problem där barn och/eller föräldrar har en neuropsykiatrisk diagnos samt är aktuella inom socialtjänsten. Vidare syftar projektet till att utveckla och anpassa insatser så att det motsvarar det behov som aktuella familjer har. Målgruppen är familjer med sammansatta problem vilket definierats som att familjen har ansträngd ekonomi, svag anknytning till arbetslivet, svaga sociala nätverk, en hög stressnivå med fysisk och psykisk ohälsa. I familjerna finns barn i grundskoleåldern med behov av stödkontakter från olika instanser. Familjerna som deltar är aktuella inom socialtjänsten och där en eller flera i familjen har en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning.

En central komponent i projektet är ett förändrat arbetssätt där socialarbetaren arbetar på familjernas uppdrag med att företräda familjens intressen och på bästa sätt utforma och samordna de insatser de är i behov av. De socialarbetare som arbetet på detta sätt har kallats familjeombud. Arbetssättet är inspirerat av case management men istället för fokus på individuella insatser utges stödet alltid med ett familjeperspektiv. Socialarbetaren/ familjeombuden arbetar tillsammans med hela familjen för att kunna ge ett flexibelt och mobilt stöd. Socialarbetaren/ familjeombud tar inte över en behandlande roll utan samordnar de insatser som finns varför det måste finnas förutsättningar att kunna utföra arbetet på ett flexibelt sätt. Ytterligare en viktig del i projektet har varit de koordinatörer som anställts, bland annat inom utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen, som har fungerat som en länk mellan socialarbetaren/familjeombuden och respektive verksamhet.

Projektet har under genomförandet utvärderats av FoU -Centrum inom vård, omsorg och socialt arbete.

Nuläge

Projekttiden planerades från 2014-08-01 till 2017-07-31, d.v.s. under tre år. På grund av svårigheter med bland annat rekrytering påbörjade inte familjeombuden sitt arbete förrän i januari 2015, varför hela projektplanen succesivt har flyttats fram. FoU har en nyckelroll vad gäller dokumentation, uppföljning och utvärdering av projektet och en avrapportering av utvärderingen kommer att kunna presenteras under våren 2017 och en slutrapport kommer att färdigställas hösten 2017.

För att arbeta fram en förvaltningsövergripande strategi behöver resultaten från utvärderingen inväntas.

I dagsläget är det dock möjligt att utläsa visst resultat, och på så sätt även kunna ta tillvara kunskap och erfarenhet från projektet. Statistik och

beskrivningar från familjer och ombuden visar på vad som varit framgångsrikt i arbetet. Dessa beskrivningar stämmer väl överens med resultat också av internationell forskning och det systerprojekt som pågår i Norge. Denna form av tidiga insatser är enligt forskningen samhällsekonomiskt lönsamma, inte minst vad gäller att undvika placeringar av barn.

Erfarenheter

Projektet har utvecklat ett arbetssätt som bidragit till förbättringar i familjernas vardag, barnens skolsituation och föräldrarnas situation i relation till sysselsättning, arbete eller utbildning. Det går även att utläsa att öppenvårdsinsatser eller placeringar utifrån socialtjänstlagen och Lag om vård av unga har kunnat undvikas. Under projektets tid har det skett en ökning av vårdinsatser från Regionen varför förstärkt samverkan med Regionen är viktigt i det fortsatta arbetet.

Kunskap och förståelse har ökat hos andra professionella för hur ett neuropsykiatriskt funktionshinder påverkar en individs förhållande till samhällets institutioner avseende krav och föräldraskap. Inom skolan har särskilda satsningar gjorts för att höja kunskapen om neuropsykiatri hos samtlig personal. En arbetsterapeut har anställts vilken höjt kvalitén på lärmiljön i skolan för elever som ingått i projektet. Socialförvaltningen prövar att minska antalet kontakter inom socialförvaltningen genom att en så kallad familjehandläggare utses. Vidare kommer stöd att ges genom påminnelse av besökstider genom sms, när de tekniska förutsättningarna är utredda.

Betydelsefulla och viktiga erfarenheter som därutöver dragits är att;

- Stödet bör vara kompensatoriskt - måste få finnas över tid.
- Det är viktigt att familjen själva får medverka i vad som ska göras och när.
- Insatser för familjen och dess olika familjemedlemmar måste planeras så att det passar in i familjens rytm och prioriteringar.
- Det måste finnas tid för relation- och tillitsskapande arbete.
- Det är viktigt att det finns ett gemensamt forum mellan samhällets olika institutioner/myndigheter/organisationer med fokus på organisationsförändring och verksamhetsförbättringar utifrån brukarnas synpunkter och behov.
- Det är värdefullt med kommunikationsportar (koordinatorer) inom olika verksamheter med fördjupad kunskap om målgruppen, som kan bidra till tolka/skapa förståelse hos och till sina kollegor.

Framgångsfaktorer

- Arbeta med familjen utifrån ett helhetsperspektiv.
- Arbeta på familjernas uppdrag med det som är mest angeläget för familjen och det som familjerna är motiverade till att förändra.
- Hög flexibilitet vad gäller tid och arbetsuppgifter.
Socialarbetaren/familjeombuden kan med kort varsel följa med på möte, stötta och åka hem till familjerna när det behövs. Ett familjeombud bedöms kunna arbeta kontinuerligt med cirka 8 familjer.
- Socialarbetare/familjeombuden har mandat att föra en familjs talan i olika sammanhang.
- Kunskap om vad det innebär att leva med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Samt förmåga att skapa goda möten med och för familjen utifrån denna kunskap.
- Socialarbetaren/familjeombuden representerar ingen myndighet.
- God kunskap om samhällets stöd och hur dessa kan komma individ och familjer till del.
- Goda samverkansstrukturer med samhällets övriga stödstruktur som ger ombuden mandat att företräda och ”tolka” familjernas behov.
- Samarbete/samverkan mellan förvaltningar utifrån ett helhetsperspektiv.
- Skapa en främjande miljö inom de offentliga välfärdsorganisationerna och fritid/föreningsliv för att möta familjer (föräldrar och barn) med neuropsykiatriska funktionshinder. En miljö och förståelse som även andra familjer med komplexa problem/utmaningar får nytta av.
- Ihållande funktion. Socialarbetaren/familjeombuden har inte krav på sig att avsluta sitt uppdrag efter vissa mål är uppnådda, utan när behov uppstår efter en tid med mindre behov av kontakt går det fort för familjen att åter få det stöd de behöver från sin socialarbetare/familjeombud.

Implementering

Omsorgsnämndens ansvarsområde

Förhållningssätt family management

Under 2016 har ett gemensamt arbete mellan socialförvaltningen, omsorgskontoret och Råd och Stöd utmynnat i en behovsbeskrivning av en ny

socialarbetarroll – generalisten – en roll som till sin beskrivning tangerar familjeombuden. Den ”förändrade socialarbetarrollen” ska ha ett tydligt fokus på brukarmedverkan/empowerment och för barn och unga en nära och praktisk samverkan/utgångspunkt med skolan.

Den förändrade socialarbetarrollen kräver till viss del ett förändrat sammanhang att verka i. Under 2017 påbörjas ett pilotprojekt avseende socialt områdesarbete i stadsdelarna Berga och Lambohov vilket medför en naturlig möjlighet att använda kunskap erfarenhet från Familjelotsens projekt att implementera ombudens sätt att arbeta med den förändrade socialekreterarrollen – generalisten/ombudsmannaskap. Arbetsättet ska utgå från systemteoretiskt förhållningssätt och ha ett helhetsperspektiv i att bistå hela systemet/familjen för att uppnå en fungerande vardag med få kontakter, brukamedverkan, empowerment och samverkan.

Det finns även möjlighet att i samband med kommande upphandling av familjearbete för barn mellan 0-20 år beakta den kunskap och erfarenheter som framkommit under projekttiden.

Barn- och ungdomsnämndens ansvarsområde

Skolans koordinatörer har utvecklat en arbetsmodell för samverkan mellan föräldrar och skola, som fungerar väl. Den bygger på ett nära samarbete med familjeombuden. Någon form av koordinatörer planeras finnas kvar. För framtida implementering av detta behövs samarbetspartners i socialtjänsten oavsett om det kommer att finnas familjeombud eller om implementering sker på annat sätt.

En arbetsterapeut är anställd med uppdrag att arbeta i ett elevhälsoteam och där stötta verksamheten i anpassning av lärprocesser och lärmiljöer- allt för att få en inkluderande skolgång för projektets elever. Det har varit mycket gynnsamt för alla elever på skolan. Barn- och ungdomsnämnden har initierat en genomlysning av elevhälsan i Linköpings kommun. Erfarenheter från projektet kommer att tas tillvara i samband med genomlysningen.

Under våren sker föreläsningar om NP – problematik och bemötande för icke pedagogisk personal (t.ex. skolskjutspersonal, vaktmästare och måltidspersonal). Detta föreslås bli återkommande i fortsättningen.

Bildningsnämndens ansvarsområde

Jobb- och Kunskapstorget fortsätter att bistå socialarbetarna/familjeombuden med information om utbildning, arbetsmarknadsinsatser och förberedande insatser. Arbetsmarknadskonsulent informerar om interna insatser och om externa aktörer som kan erbjuda individuell planering för anpassade insatser utifrån individens förutsättningar. Gällande de familjemedlemmarna som är i

högstadiе- och gymnasieåldern, är sommarjobben en viktig insats där ungdomen har möjlighet till avlönat feriearbete under sommarlovet. De ungdomar som inte fullföljer gymnasieprogram kan erbjudas aktiviteter via Kommunala aktivitetsansvaret.

Socialnämndens ansvarsområde

När det gäller metodutveckling i relation till projektet Familjelotsen fortsätter arbetet utifrån de synpunkter som inkommit från projektets familjer och som handlar om att de önskar en samordning av arbetet som görs på Socialförvaltningen för deras familj. Vissa familjer har flera handläggare från flera avdelningar och det skulle underlätta för dem om de i huvudsak hade kontakt med en handläggare, en så kallad familjehandläggare.

Sammanhållning ledning/styrning/uppföljning

En av de främsta framgångsfaktorerna i projektet har varit att betrakta familjens problem ur ett helhetsperspektiv samt att systematiskt och metodiskt samordna, koordinera samhällets stödinsatser. För att få detta att fungera har det krävts ett samspel och förståelse mellan system och individ. Det är angeläget att beakta parallelliteten av lärande och förståelse som finns utifrån ett familjeperspektiv även utifrån ett nämnd- och sektorsövergripande perspektiv. Det är av betydelse att även efter projektets upphörande gemensamt skapa forum för att följa implementeringen och systematisk utvärdera de synpunkter som kommer kommunen till del genom en aktiv brukarmedverkan.

Förslag

Projekttiden löper ut 31 juli 2017. FoU- centrum vilka har ett uppdrag vad gäller dokumentation, uppföljning och utvärdering av projektet kommer att presentera sin utvärdering under hösten 2017. För att arbeta fram en förvaltningsövergripande strategi behöver resultaten från utvärderingen inväntas. För att säkerställa att kunskapen från projektet tas tillvara och på bästa sätt överförs till berörda verksamheter föreslås att 3 årsarbetare familjeombud får fortsatt anställning under 2017. Uppdraget ska bland annat vara att bistå med sin metodkompetens i ett implementeringsarbete men även att agera som ombud för de familjer som behöver en längre tid för utsluss till andra insatser.

Nämnderna föreslås även att uppdra till respektive förvaltning att i december 2017 presentera hur respektive förvaltning har använt sig av de erfarenheter de dragit från projektet samt hur man gemensamt avser att arbeta vidare utifrån målgruppens behov och nya metoder.

Förslaget är framtaget i samverkan mellan omsorgskontoret, utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen.

Ekonomiska konsekvenser

Inom skolans område finansieras koordinatörer (40 %) och arbetsterapeut (20 %) under 2017 av nämndens budget.

Kostnad för att förlänga familjeombudens anställning året ut uppgår till 875 000 kr. Det finns inte medel inom omsorgsnämndens budget för att täcka den kostnaden varför omsorgsnämnden äskar ytterligare resurser från kommunstyrelsen.

Uppföljning och utvärdering

Redovisning av en gemensam strategi för fortsatt implementeringsarbete utifrån kunskap och erfarenheter från projektet tillsammans med FoU:s forskningsrapport kommer att presenteras för respektive nämnd i december 2017.

Samråd

Samråd har skett med kommunledningsförvaltningen som inte har något att erinra mot förslaget.

Information eller förhandling enligt lag (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet

Information enligt § 19 MBL har genomförts den 6 mars 2017.

Kommunledningsförvaltningen

Omsorgskontoret

Paul Håkansson

Linda Ljungqvist

Utbildningsförvaltningen

Socialförvaltningen

Lars Rehnberg

Anita Lhådö

Beslutet skickas till:
Kommunstyrelsen